

Reykjavík, 21. Janúar 2022

Athugasemdir við breytingar á reglugerð um hollustuhætti og mengunarvarnir

Okkar helsta krafa hjá Félagi ábyrgra Hundaeigenda (FÁH) er að sett verði heildarlöggjöf um hundahald þannig að allt sem tengist hundum hverfi úr þessari reglugerð. Það er vægast sagt niðurlægjandi fyrir hundaeigendur að enn þann dag í dag árið 2022 séu þeir settir undir sama hatt og meðferð úrgangs og sorps.

Jafnframt viljum við benda á að lagagrundvöllur fyrir tengingu við hundasamþykktir í greinum 43. og 44. er ekki fyrir hendi fyrir utan málsgreinina *“Fyrirbyggja skal sýkingar hjá mönnum af völdum bandorma og spóluorma í hundum og spóluorma í köttum”*. Í 4. gr. laga um hollustuhætti og mengunarvarnir segir *“Til þess að stuðla að framkvæmd hollustuverndar er ráðherra heimilt að setja í reglugerð almenn ákvæði um: [...] 4. hreinsun hunda, katta og annarra gæludýra”*. Ekki er heldur nein heimild í 59. gr. laganna til að setja reglugerð um nánari útfærslu þeirrar greinar. Vilji löggjafans er mjög skýr þegar kemur að þessum atriðum og ef það væri vilji til að þessi atriði væru nánar útfærð í reglugerð þá væru inni í lögnum skýr ákvæði þess efnis. Með öðrum orðum, 1., 2. og 5. málsgrein 43. greinar hafa að okkar mati enga lagalega stoð í þessari reglugerð.

Á árunum 2009-2020 greiddu hundaeigendur meira en milljarð í eftirlitsgjöld hjá stærstu sveitarfélögum landsins og þegar rýnt var í verkefni hundaeftirlits virðist eftirlit hafa verið haft með um 1% hundaeigenda sem flestir voru með óskráða hunda og greiddu þar af leiðandi ekki eftirlitsgjöldin. Okkur þykir því verulega óábyrgt að gera breytingar á þessari reglugerð án þess að auka all verulega kröfur til heilbrigðisnefnda og sveitarfélaga í þessum málaflokki. Í dag hefur líka orðið sú breyting að mikill fjöldi sjálfbóðaliða er kominn með örmerkjalessara og aðstoðar fólk við að koma týndum og fundnum hundum aftur til eigenda með aðstoð samfélagsmiðla. Þar af leiðandi hefur hlutverk hundaeftirlits breyst mjög hratt og samfélagsleg ábyrgð tekið við.

Skráning hunda hjá sveitarfélögum er líka barn síns tíma. Með lögum um velferð dýra frá 2013 var lögfestur landlægur örmerkjagagnagrunnur sem inniheldur skráningar um öll gæludýr og eigendur þeirra. Þegar skráningarskylda var tekin upp í Reykjavík 1984 þá voru allt aðrir tímar og hvergi gert ráð fyrir hundum eða hundaeigendum í stjórnsýslunni. Í dag höfum við m.a. nýleg lög um dýravelferð og er það hlutverk Matvælastofnunar að framfylgja þeim lögum á landsvísu.

1. Hlutir sem okkur finnst vanta í reglugerðina:

Við viljum sjá þá breytingu að lögráða einstaklingar sækja um leyfi til dýrahalds til heilbrigðisnefndar eða sveitarfélags, eins og má reyndar lesa úr reglugerðinni, í stað þess að sótt sé um leyfi fyrir að halda hvern og einn hund, þó framkvæmdinni hafi verið þannig háttað. Þá gefi þeir einstaklingar heilbrigðisnefnd/sveitarfélagi leyfi til að sækja upplýsingar um hunda

frá Dýraauðkenni eða þeim örmerkjagagnagrunni sem er starfræktur hverju sinni samkvæmt lögum um dýravelferð. Tvískráning hunda hjá heilbrigðisnefnd/sveitarfélagi verður því óþörf sem lækkar kostnað umtalsvert.

Í dag er hvergi í lögum eða reglugerðum fjallað um hundsbit og hefur því verið tekið á því í sumum hundasamþykktum með mjög mismunandi hætti á milli sveitarfélaga. Sum sveitarfélög fara fram á skapgerðarmat án þess að það sé neitt skilgreint frekar hvað í því eigi að felast. Önnur eru með mjög íþyngjandi og ósanngjarnar reglur sem hafa bitnað hvað verst á hundaeigendum þegar sannarlega hefur verið um óhappatilvik að ræða. Réttast væri að bitmál færist undir dýravelferðarhluta Matvælastofnunar en þar til heildarlöggjöf um hundahald verður að veruleika teljum við brýnt að sanngjarnar og samræmdar reglur verði teknar upp á landsvísu og ýtrasta samræmis sé gætt hvað þessi mál varðar óháð því í hvaða sveitarfélagi mál kunna að koma upp.

2. Athugasemdir við reglugerðardrögin:

43. Grein:

"Þeir sem halda gæludýr í mannvirkjum á íbúðarlóðum í þéttbýli eða á heimilum sínum þurfa að sækja um heimild til heilbrigðisnefndar eða sveitarstjórnar sé kveðið á um það í samþykkt viðkomandi sveitarfélags."

- Hér hefur orðalagi verið breytt til hins verra að okkar mati frá síðustu reglugerð en þar stóð: *"Þeir sem halda gæludýr í mannvirkjum á íbúðarlóðum í þéttbýli eða á heimilum sínum þurfa ekki að sækja um heimild til heilbrigðisnefndar eða sveitarstjórnar nema ákvæði samþykkt viðkomandi sveitarfélags kveði á um annað."* Að okkar mati er þetta afturför enda í gömlu reglugerðinni sjálfgefið að ekki þurfi að sækja um neina heimild.

"Gæludýrahald skal ekki valda óþrifnaði, hávaða, óheilnæmi, ónæði, smiti eða annari hættu fyrir íbúa."

- Hér er búið að bæta við orðinu *"óheilnæmi"* án þess að það sé skilgreint nánar. Í orðabók segir að þetta orð þýði *"óhollusta í mataræði"*. Þetta orð virðist því vera hægt að túlka á marga ólíka vegu sem við teljum að sé með öllu óviðunandi. Þetta orð verður að koma í orðskýringar ef því verður haldið þarna inni. *"Önnur hættu"* er líka mjög opið fyrir túlkun hverju sinni. Svona orðalag í reglugerð er alls ekki gott út frá lagalegum skilningi og verður að vera skýrara við hvað er átt þarna.

"Fyrirbyggja skal sýkingar hjá mönnum af völdum bandorma og spóluorma í hundum og spóluorma í köttum."

"Um hunda- og kattahald í fjöleignarhúsi fer samkvæmt ákvæðum laga um fjöleignarhús."

“Að öðru leyti gilda ákvæði samþykkt einstakra sveitarfélaga. Setji sveitarfélag sér samþykkt um gæludýrahald skal í henni kveða á um merkingar, skráningar og ábyrgðartryggingar.”

- Hér skarast þetta ákvæði við á lög og reglugerð um velferð dýra. Í 22. gr. laga um dýravelferð 55/2013 er fjallað um merkingar og skráningarskyldu og í 11. gr. reglugerðar um velferð gæludýra er krafa um að umráðamenn gæludýra skrái örmerki í miðlægan gagnagrunn samþykktan af Matvælastofnun. Einnig er þar tekið fram að hundar og kettir skuli frá fjögurra mánaða aldri bera hálsól með nafni og símanúmeri umráðamanns. Í lögum um hollustuhætti er hvergi minnst á kröfu um merkingar né skráningar hunda ólíkt lögum um dýravelferð. Þessi grein er því bæði óþörf og byggir ekki á neinni lagastoð. Hér dugar að vísa í lög og reglugerðir um dýravelferð eins og í næstu málsgrein á eftir.
- Orðalagið varðandi ábyrgðartryggingar er mjög óljóst. Er skylda sveitarfélagsins að kaupa ábyrgðartryggingu fyrir hundaeigendur? Þörfin á þessum ábyrgðartryggingum virðist heldur hvergi hafa verið metin. Tryggingafélög hafa verið að greiða úr örfá tjón á hverju ári enda eru skilmálar trygginganna afar þröngt skilgreindir. Einnig má benda á vegna þessa óljósa ákvæðis um ábyrgðartryggingar að ef kattasamþykkt verður sett þá má lesa það úr þessu að allir kattaeyndur þurfi einnig að kaupa ábyrgðartryggingu, óháð því hvort kettir séu innikettir eða útikettir. Það felst líka mismunur gagnvart gæludýraeyndum í þessu því það eru ekki öll sveitarfélög sem hafa sett sér hunda/kattasamþykkt. Þetta ákvæði þarf því að vera skýrara og það þarf að vera bein lagastoð fyrir því. Hvergi í lögum um velferð dýra nr. 55/2013 né reglugerð um velferð gæludýra nr. 80/2016 er gerð krafa um ábyrgðartryggingu neinna dýra. Ef vilji löggjafans væri fyrir skyldutryggingu hunda eða annarra dýra þá væri búið að setja þau í lög með ótvíræðum hætti nú þegar enda yrði um að ræða verulega íþyngjandi ákvæði.

“Varðandi ábyrgð og skyldur umráðamanna hunda og katta til að tryggja heilbrigði og velferð þeirra gilda ákvæði laga um velferð dýra og reglugerðar um velferð gæludýra.”

“Búpening má hvorki hafa í híbýlum manna né í öðrum húsum nema þeim sem til þess eru ætluð.”

- Hér vantar líka skilgreiningu á búpening í orðskýringar.

44. Grein:

“Óheimilt er að hleypha hundum, köttum eða öðrum dýrum í eftirtalin rými eða svæði, nema að það sé sérstaklega um getið í þessari grein eða að fengnu leyfi heilbrigðisnefndar, sbr. 5. mgr.: Sjúkrastofnanir, svo sem lækna- og tannlæknastofur, sjúkrahús, aðgerðastofur og húsnæði sjúkráþjálfara

1. Skóla og leikvelli
2. Fangelsi
3. Íþróttastöðvar, íþróttahús, sund- og baðstaði og heilsuræktarstöðvar
4. Snyrtistofur, nuddstofur, sólbaðsstofur og húðflúrstofur

5. Samkomustaði, svo sem kirkjur, leikhús, tónleikasali, söfn og kvikmyndahús
6. Gististaði í flokki II, III og IV samkvæmt lögum um veitingastaði, gististaði og skemmtanahald
7. Mötuneyti
8. Sumarbúðir fyrir börn
9. Almenningsamgöngutæki

- Hérna eru gamlar leyfar af frá því sullaveiki var landlægt vandamál. Við teljum að það megi fella hérna út nær allt sem talið er upp. Skólar og leikvellir eru margskonar og það ætti að vera í höndum skólayfirvalda á hverjum stað að ákveða þetta. Einnig er talað um fangelsi en í dag eru þau margskonar allt frá gæsluvarðhaldsfangelsum yfir í opin fangelsi. Hérna ætti ákvörðun að vera í höndum fangelsisyrvalda en ekki heilbrigðisnefndar enda engin fagleg rök fyrir öðru. Það sama má segja um kirkjur, það hafa verið haldnar gæludýramessur og það ætti einfaldlega að vera ákvörðun kirkjuyrvalda hvort og þá hvenær hundar eru leyfðir. Það hefur ekkert með hollustuhætti að gera hvort hundur fer í kirkju eða ekki. Það sama má segja um gististaði, það er mjög mikilvægt hagsmunamál fyrir bæði hundaeigendur og eigendur gististaða að slakað sé á þessum reglum. Það ætti að vera einfalt nú þegar veitingastaðir hafa verið teknir af listanum. Almenningsamgöngutæki má fara út enda reynsla Strætó BS verið góð og hægt að vísa í niðurstöður tilraunaverkefnis þar að lútandi.

“Heimilt er þó að fara með dýr inn á staði sem eru sérstaklega ætlaðir dýrum, svo sem sjúkrastofnanir fyrir dýr, snyrtistofur og íþróttamannvirki.”

“Heimilt er fólki með fötlun að hafa með sér hjálparhunda á gististaði, veitingastaði, í skóla, á snyrtistofur og hársnyrtistofur, heilbrigðisstofnanir, íþrótt- og baðstaði, fangelsi, verslunarmiðstöðvar, samkomuhús og í almenningssamgöngutæki, enda sé viðkomandi einstaklingi ótvíræð nauðsyn að hjálparhundi. Hundurinn skal merktur sem hjálparhundur og viðkomandi skal hafa leyfi fyrir honum í samræmi við ákvæði í samþykktum einstakra sveitarfélaga.”

- Hérna er óþarft að tilgreina hvort eigandi hjálparhunds hefur leyfi fyrir honum eða ekki enda engin leið fyrir almenna borgara að vita hvort og þá í hvaða sveitarfélagi hundur er skráður. Það er líka erfitt að setja þessar kröfur því það er ekki skráningarskylda í öllum sveitarfélögum. Þetta skiptir heldur engu máli fyrir hjálparhundinn eða eiganda hans. Hundurinn er einfaldlega leyfður alls staðar.

“Heimilt er eigendum eða rekstraraðilum veitingastaða, svo sem matsölustaða og kaffihúsa, að leyfa að komið sé með hunda og ketti inn í veitingasali veitingastaða að uppfylltum eftirfarandi skilyrðum:

- A. Ætíð skal taka mið af hagsmunum gesta.
- B. Auglýsa skal á áberandi hátt á húsnæðinu sjálfu, sem og á vef hlutaðeigandi fyrirtækis, að heimilt sé að koma með hunda og ketti inn á staðinn.

- C. Tryggja skal að hundar og kettir séu einungis í veitingasölum veitingastaðar og ekki þar sem matvæli eru tilreidd, meðhöndluð eða geymd og skal farið að leiðbeiningum Matvælastofnunar um hunda og ketti á veitingastöðum.
- D. Mæting á viðkomandi stað skal vera valfrjáls og fólki ekki gert að sækja sér þangað þjónustu.
- E. Aðstaða veitingastaðar skal ekki að einhverju leyti vera sameiginleg með annarri starfsemi eða á svæði sem óheimilt er að veita hundum og köttum aðgang að.
- F. Tilkynna skal um nýtingu þessarar heimildar til heilbrigðisnefndar með sannanlegum hætti.
- G. Fylgja skal ítarlegri skilyrðum sem heilbrigðisnefnd getur kveðið á um í starfsleyfis rekstraraðila, m.a. um mat á áhættu.

Eigendur eða rekstraraðilar veitingastaða sem ekki hafa sérstaklega leyft aðgang hunda og katta er heimilt að vísa frá viðskiptavinum með gæludýr.

“Heilbrigðisnefnd getur, að fenginni beiðni frá hlutaðeigandi rekstraraðila, veitt rekstraraðila leyfi til að heimila aðgang hunda, katta og annarra dýra að tilteknum svæðum, húsnæði eða almenningssamgöngutækjum að tilteknum skilyrðum uppfylltum. Heilbrigðisnefnd skal gefa út skriflegt leyfi þar um, þar sem kveðið er á um gildistíma leyfis og þau skilyrði sem leyfið er háð. Kveða skal á um framangreint í starfsleyfi þar sem við á. Umhverfisstofnun gefur út leiðbeiningar um veitingu leyfis samkvæmt ákvæði þessu og þau lágmarksskilyrði sem heilbrigðisnefnd skal setja fyrir veitingu þess. “

- Hérna er meðalhófsregla stjórnsýslunnar brotin með verulega íþyngjandi ákvæði um sérstaka skriflega leyfisveitingu algjörlega að ástæðu- og tilefnislausu.

“Ákvæði þessara greinar eiga ekki við um heimili fólks, svo sem hjúkrunarheimili eða sambýli. Þar er heimilt að halda gæludýr eftir því sem rekstraraðilar ákveða og í samræmi við ákvæði í samþykktum hlutaðeigandi sveitarfélaga. “

- Hérna má taka út síðustu greinina “og í samræmi við ákvæði í samþykktum hlutaðeigandi sveitarfélaga.” enda mjög óeðlilegt að það gildi ekki sömu reglur um heimili fólks í öllum sveitarfélögum. Hundahald hefur einnig breyst mjög mikið á undanförunum árum og rannsóknir hafa sýnt fram á jákvæð áhrif þess að umgangast hunda. Við sjáum ekki rökin fyrir því að heilbrigðiseftirlit þurfi á nokkurn hátt að skipta sér af því hvernig fólk lifir sínu lífi á eigin heimili burt séð frá búsetuformi.

Virðingarfyllt,
Stjórn Félags ábyrgra hundaeigenda.